

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

UNITED NATIONS
ALBANIA

RAPORTI I MONITORIMIT MBI ZBATIMIN E BUXHETIMIT TË PËRGJIGJSHËM GJINOR, BASHKIA DROPULL

Nxitja e fuqizimit të shoqërisë civile në promovimin e artit
dhe kulturës (përfshirja e grave, fëmijëve dhe të rinjve)

Leave
No One
Behind

RAPORTI I MONITORIMIT MBI ZBATIMIN E BUXHETIMIT TË PËRGJIGJSHËM GJINOR, BASHKIA DROPULL

Nxitja e fuqizimit të shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës (përfshirja e grave, fëmijëve dhe të rinjve)

Tabela e Përmbajtjes

Hyrje.....	5
Raporti.....	7
Hartimi dhe autorësia.....	7
Sfondi Historik.....	8
Metodologjia.....	9
1. Mbledhja e të dhënave:	9
2. Analiza e të dhënave:	10
Kuadri ligjor dhe institucional	11
Kufizimet.....	14
Analiza dhe gjetjet e saj.....	15
1. Analiza e të dhënave zyrtare të vëna në dispozicion nga bashkia:	15
2. Analiza e të dhënave të marra në terren ose nga burime të tjera informacioni:.....	17
3. Gjetjet:.....	17
Rekomandime	18
Të dhënat e nevojshme të përdorura për kryerjen e raportit të monitorimit të zbatimit të buxhetimit të përgjegjshëm gjinor në Bashkinë Dropull.....	20

Hyrje

“Merr pjesë, Shprehu, Vendos!” – Rritja e pjesëmarrjes së grave në praktikat e buxhetimit me pjesëmarrje në 15 Bashki 2022 – 2025, zbatohet nga Qendra për Zhvillim Komunitar “Sot për të Ardhmen”, me mbështetjen e UN Women Shqipëri, në kuadër të Pogramit “Askush të mos mbetet pas” (LNB), program i përbashkët i Kombeve të Bashkuara, financuar nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim.

Nën këtë nismë, është krijuar **PRIZMA – Rrjeti i Buxhetimit me Pjesëmarrje**, një rrjetëzim jo formal i organizatave, aktivistëve dhe Bashkive që bashkëveprojnë dhe bashkëpunojnë për përmirësimin e proceseve të buxhetimit me pjesëmarrje në Shqipëri me perspektivë gjinore.

Gjatë ndërhyrjes në 36 Bashki (2018-2024), u bë e mundur të aplikohet modeli i buxhetimit me pjesëmarrje me fokus gjinor duke patur parasysh se cënueshmëria ndërsektoriale e grave mbetet një sfidë:

- Sektorët më kritikë që trajtohen nga gratë si shërbimet sociale, arsimit, punësimi dhe shërbimet shëndetësore, mbeten në pjesën më të madhe, të pa-adresuar ose të nën-buxhetuar në buxhetet e bashkive. Shpesh, në dokumentet e PBA-së të NJQV-ve, programet buxhetore që lidhen me shërbimet sociale, grupet vulnerabël, arsimin etj., renditen në krye si prioritete vendore, por të përkthyer në shifra në buxhet ato mbeten të nënbuxhetuara. Në shumicën e rasteve, buxheti i këtyre programeve përbëhet vetëm nga transfertat përkatëse të qeverisë qendrore.
- Nga ana tjetër, sfida e cënueshmërisë ndërsektoriale nënkupton dhe një perceptim të gabuar si nga burrat ashtu dhe nga gratë që lidhet me lënien jashtë trajtimit gjinor të prioriteteve buxhetore si infrastruktura, investimet kapitale dhe programe të tjera të shërbimeve publike, mjedisore, mbrojtjes nga zjarri, bujqësore etj.

Kursi i veprimit është ndërveprues, gjithëpërfshirës, i bazuar në fakte, metodik dhe lehtësisht i adaptueshëm “Merr pjesë, fol, vendos” arriti të përputhë plotësisht 35% deri 50% të prioriteteve të bashkive me prioritetet e grave, pjesërisht 30% deri 40% e tyre, ndërkohë që 20% deri në 25% e prioriteteve të grave, mbeten të paadresuara për shkak të kapaciteteve të kufizuara teknike dhe financiare, mungesë plane veprimesh, apo për shkak të kopetencave jo të qeverisjes lokale, por është arritur të konsiderohen prioritete për vizionin e Bashkive.

Metodologjia e qasjes, bazuar në ndërhyrjen e mëparshme, fokusohet edhe në vendosjen e bashkëpunimit me bashkitë me qëllim angazhimit e strukturave të tyre, ngritjen e kapaciteteve të tyre në përmirësimin e procesit të buxhetimit me pjesëmarrje, duke përfshirë gratë dhe vajzat dhe të rinjtë, me mbështetjen e organizatave lokale dhe aktivisteve dhe në formulimin e prioriteteve lokale me lente gjinore.

Në këtë kuadër, UN Women dhe “Sot për të Ardhmen” u angazhuan në rritjen e kapaciteteve të rrjetit “PRIZMA” në buxhetimin e përgjigjshëm gjinor, dhe në rolin e rrjetit në monitorimin e politikave publike kundrejt buxheteve/shpenzimeve publike, si dhe në advokimin më tej për plane, investime dhe shërbime vendore konkrete të buxhetuara.

Në fazën e parë u targetuan 5 bashkitë ku “Merr pjesë, shprehu, vendos” u zbatua, respektivisht bashkitë Gjirokastrë, Delvinë, Dropull, Vau i Dejës dhe Fushë Arrëz. U trajnuan specifikisht për rolin e tyre monitorues sipas një formati të dakortësuar në Rrjetin PRIZMA, anëtarët e rrjetit që punojnë në këto bashki si dhe u përcaktua tematika e raporteve të monitorimit që janë hartuar nga vetë anëtarët e rrjetit PRIZMA, përkatësisht organizata “Qendra Artizaneve Vau i Dejës 2022” për bashkinë Vau i Dejës,

organizata “Qendra në Ndhim të Njerëzve në Nevojë” (QSNNN) për bashkinë Fushë Arrëz, Universiteti “Eqerem Cabej”, Save the Children, Aleanca e grave Keshilltare për Bashkinë Gjirokastrë, Estia Dropull, Shoqata kulturore Dropull dhe Universiteti “Eqerem Cabej” për Bashkinë Dropull, Aleanca e Grave Keshilltare dhe Universiteti “Eqerem Cabej” për Bashkinë Delvinë. Organizatat përcaktuan fillimisht fushën dhe drejtimit që konsiderojnë për të realizuar monitorimin dhe përgatitjen e raporteve watchdog (monitorimi) të programeve dhe shërbimeve të bashkive perkatese, duke u mbështetur në çështje të ngritura gjatë konsultimeve me gra dhe vajza dhe të adresuara nga organizatat në këto bashki.

Fusha e përzgjedhur për 5 bashkitë dhe tematika e dakortësuar për raportet e monitorimit

Vau i Dejës:

Shërbimet sociale gjithëpërfshirëse për gratë dhe vajzat

- për gratë e dhunuara dhe në pamundësi punësimi dhe të marginalizuara
- Shërbimi social - rrugëtimi drejt fuqizimit ekonomik

Vau i Dejës:

Shërbimet sociale gjithëpërfshirëse për gratë dhe vajzat

- për gratë e dhunuara dhe në pamundësi punësimi dhe të marginalizuara
- Shërbimi social - rrugëtimi drejt fuqizimit ekonomik

Gjirokastrë:

Shërbimet sociale gjithëpërfshirëse për gratë dhe vajzat

- Ndergjegjësimi i grave dhe vajzave të komunitetit Rom/ Egjiptian në funksion të përmirësimit të cilësisë së jetës

Dropull:

Shërbimet sociale gjithëpërfshirëse për gratë dhe vajzat

- Fuqizimi i shoqërisë civile në funksion/mbështetje të promovimit të artit dhe kulturës (përfshirjes së grave, fëmijëve dhe të rinjve)

Delvinë:

Shërbimet sociale gjithëpërfshirëse për gratë dhe vajzat

- Përkujdesja sociale për të moshuarit, gratë me aftësi të kufizuar dhe gratë kujdestare

Raporti

Ky Raport i Monitorimit të Financave Vendore ofron një analizë të plotë të zbatimit të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në Bashkinë Dropull, me fokus të veçantë në fuqizimin e shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës, duke synuar gratë, fëmijët dhe të rinjtë. Raporti thellohet në alokimet financiare dhe strategjitë e vendosura nga Bashkia Dropull në ndjekje të promovimit të artit dhe kulturës duke siguruar rezultate të përgjigjshme ndaj gjinisë. Duke shfrytëzuar dokumentet kyçe, përfshirë Buxhetin e Bashkisë Dropull për vitet 2022 dhe 2023, Raportin e monitorimit dhe realizimit të Buxhetit të bashkisë Dropull për vitin 2022 si dhe Planin Social të Bashkisë për vitet 2021-2023, kjo analizë ofron njohuri të vlefshme për vendimet financiare, prioritetet e politikave, dhe nisma që synojnë fuqizimin e shoqërisë civile, veçanërisht në kontekstin e përfshirjes gjinore.

Bashkia Dropull njihet rëndësinë e nxitjes së një mjedisi të gjallë kulturor që përfshin në mënyrë aktive të gjithë anëtarët e shoqërisë, me një theks të veçantë te gratë, fëmijët dhe të rinjtë. Integrimi i parimeve të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në proceset e planifikimit financiar të Bashkisë nënvizon angazhimin e saj për të avancuar aksesin e barabartë në art dhe mundësi kulturore. Ky raport vlerëson sesi alokimet buxhetore të bashkisë përpunohen me objektivat e saj të zhvillimit social dhe sa efektivisht po shfrytëzohen këto burime për të fuqizuar shoqërinë civile në promovimin e artit dhe kulturës. Ai shqyrton nëse shpenzimet buxhetore të planifikuara nga Bashkia për promovimin e artit dhe kulturës pasqyrojnë angazhimin e saj ndaj barazisë gjinore dhe gjithëpërfshirjes.

Bazuar në sa më sipër, objektivi kryesor i këtij raporti është të vlerësojë shkallën e shpenzimeve të realizuara gjatë vitit 2022 dhe shpenzimet e planifikuara për vitin 2023 për përmirësimin e situatës dhe gjendjes së grave si edhe për rritjen e aksesit të tyre përmes fuqizimit të shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës, të identifikojë nivelin e arritjeve si edhe të ngrejë çështjet më problematike të kësaj fushe në drejtim të strukturave shtetërore në nivel vendor. Në mënyrë të përmbledhur si objektiva të raportit të monitorimit mund të përmendim:

- Të analizojë ndarjen e shpenzimeve në fushën e shërbimeve sociale lidhur me promovimin e artit dhe kulturës duke synuar grate, fëmijët dhe të rinjtë
- Të evidentojë në mënyrë krahasimore ndarjen e shpenzimeve sociale për vitet 2022 dhe 2023 me qëllim evidentimin e progresit në terma të barazisë gjinore
- Të eksplorojë nivelin e plotësimi të detyrimeve strategjike në fushën e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor me qëllim garantimin e aksesit të grave, fëmijëve dhe të rinjve në veprimtaritë e artit dhe kulturës;
- Të identifikojë problemet praktike në fushën e mbledhjes dhe analizës së të dhënave mbi shpenzimet buxhetore të ndara sipas gjinisë.
- Të ofrojë rekomandime konkrete mbi rritjen e proaktivitetit të Bashkisë në drejtim të zbatimit të detyrimeve për hartimin e buxheteve të përgjigjshme gjinore si dhe buxhetimin e masave me rëndësi për përmirësimin e situatës së barazisë gjinore në vend dhe rritjen e aksesit të grave në sferën e shërbimeve sociale në drejtim të promovimit të pjesëmarrjes së tyre në art dhe kulturë.

Duke analizuar burimet financiare të alokuara për promovimin e artit dhe kulturës dhe shpërndarjen e tyre nëpër grupe të ndryshme të synuara, ky raport synon gjithashtu të hedhë dritë mbi shkallën në të cilën nismat e bashkisë përpunohen me qëllimet e saj të deklaruara. Për më tepër, ai synon të identifikojë çdo boshllëk ose mundësi për përmirësim në zbatimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor brenda

kontekstit të fuqizimit kulturor. Gjetjet e këtij raporti do të ofrojnë njohuri të vlefshme për progresin e bërë dhe sfidat me të cilat përballen arritjet e rezultateve të barazisë gjinore në përpjekjet e Bashkisë Dropull për të promovuar artin dhe kulturën, duke nxitur një angazhim më të fortë të shoqërisë civile dhe duke pasuruar jetën e grave, fëmijëve, dhe të rinjtë brenda komunitetit.

Hartimi dhe autorësia:

Zhvillimi i këtij raporti u ndërmor nga ekspertet e Universitetit “Eqerem Cabej” (anëtar i rrjetit PRIZMA) në konsultim me Estia Dropull, Shoqata kulturore Dropull për Bashkinë Dropull, Dr. Daniela Qiqi, dqiqi@uogj.edu.al dhe Dr. Eduina Guga, eguga@uogj.edu.al, eksperte të specializuar në financat publike dhe analizën e politikave publike. Përpjekja e bashkëpunimit përfshinte angazhimin me zyrtarë nga Bashkia Dropull dhe anëtarët e komunitetit lokal në Dropull. Ky bashkëpunim i përbashkët ishte i dobishëm për të siguruar një kuptim gjithëpërfshirës të mjedisit lokal, si dhe një kuptim të thellë të procedurave buxhetore.”

Sfondi Historik

Sfondi historik mbi të cilin është vendosur monitorimi dhe analiza e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor për Bashkinë Dropull karakterizohet nga një sërë zhvillimesh ligjore dhe institucionale që synojnë nxitjen e fuqizimit social, veçanërisht në fushën e artit, kulturës dhe mbështetjes së komunitetit. Angazhimi i Shqipërisë për të drejtat e njeriut dhe gjithëpërfshirjen është i përfshirë në Kushtetutën e saj, e cila formon kuadrin themelor për mbrojtjen e minoriteteve dhe barazinë gjinore. Përveç kësaj, miratim dhe ratifikimi nga qeveria shqiptare instrumentave ndërkombëtare si Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (Kombet e Bashkuara, 1948), Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike (1966), Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Grave (CEDAW) (1993) nënvizon përkushtimin e saj për të garantuar mundësi të barabarta për të gjitha segmentet e popullsisë së saj, përfshirë gratë, fëmijët dhe të rinjtë.

Bashkia Dropull ka përqafuar një trajektore progresive, siç pasqyrohet në strategjitë dhe planet e saj gjithëpërfshirëse. Plani Social i Bashkisë për vitet 2021-2023 nënvizon angazhimin e saj për ngritjen e komunitetit, me theks të veçantë në promovimin e artit dhe kulturës si dhe mirëqenien e grave, fëmijëve dhe të rinjve. Ky plan krijon terrenin për përpjekje të fokusuar për të fuqizuar shoqërinë civile në rolin e saj të nxitjes së iniciativave artistike dhe kulturore që rezonojnë me nevojat dhe aspiratat e ndryshme të popullatës lokale.

Së bashku me nismat e saj për zhvillimin social, strategjitë e ndarjes së buxhetit të bashkisë Dropull për 2022 dhe 2023 ofrojnë një pasqyrë të prioriteteve financiare dhe metodologjive të shpërndarjes së burimeve. Buxheti është krijuar për të kanalizuar burimet në fusha që përpunohen me qëllimin kryesor për të rritur angazhimin e komunitetit në art dhe kulturë, duke siguruar një qasje të përgjigjshme gjinore ndaj shpërndarjes së burimeve.

Lidhja ndërmjet detyrimeve strategjike dhe buxhetit të realizuar nga Bashkia Dropull ndihmon për të hedhur dritë dhe analizuar jo vetëm shkallën e përfshirjes së parimeve të barazisë gjinore në politika e strategji, por edhe në përkthimin e tyre në buxhete që u përgjigjen në mënyrë të barabartë nevojave të ndryshme të burrave dhe grave.

Gërshetimi i këtyre elementëve historikë dhe strategjikë krijon një mjedis dinamik për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në kontekstin e fuqizimit të shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës, duke u përshtatur me nevojat e veçanta të grave, fëmijëve dhe të rinjve në Bashkinë Dropull.

Metodologjia

1. Mbledhja e të dhënave:

Metodologjia e përdorur për mbledhjen e të dhënave në këtë raport është një përzierje e qasjeve sasiore dhe cilësore, që synon të japë një vlerësim gjithëpërfshirës të zbatimit të buxhetit të përgjigjshëm gjinor në kontekstin e fuqizimit të shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës në Bashkinë Dropull. Burimet e mëposhtme janë përgjuar për mbledhjen e të dhënave:

1. Buxheti i Bashkisë Dropull për vitet 2022 dhe 2023:

Alokimet vjetore të buxhetit për vitet 2022 dhe 2023 shërbejnë si burime kryesore për të kuptuar planifikimin e shpenzimeve buxhetore dhe prioritizimin e burimeve për nisma të ndryshme, veçanërisht ato që lidhen me promovimin e artit, kulturës dhe mbështetjen e komunitetit. Analiza e buxhetit ofron njohuri mbi masën në të cilën perspektiva gjinore integrohet në buxhetin e Bashkisë Dropull.

2. Raporti i Monitorimit dhe Realizimit të Buxhetit të Bashkisë Dropull për vitin 2022:

Analiza e raportit të monitorimit dhe realizimit të buxhetit të Bashkisë Dropull për vitin 2022 synon të hedhë dritë lidhur me :

- masat e marra dhe buxhetet përkatëse në realizimin e aktiviteteve që lidhen me promovimin e artit, kulturës dhe mbështetjen e komunitetit duke adresuar nevojat e grave, fëmijëve, të rinjve/rejave.
- Nivelin e shpenzimeve të realizuara në fund të vitit 2022 për këto kategori shpenzimesh;
- Arsytet e mosrealizimit të shpenzimeve të planifikuara për programet e promovimit të shoqërisë civile në veprimtari artistike dhe kulturore me focus gratë, fëmijët dhe të rinjtë/rejat. (në rast të mosrealizimit të plotë të shpenzimeve të planifikuara në buxhetin vjetor).

3. Plani Social i Bashkisë Dropull për vitet 2021-2023:

Plani Social përshkruan strategjitë dhe prioritetet kryesore të Bashkisë për zhvillimin e komunitetit. Ky plan artikulon angazhimin e bashkisë për fuqizimin e shoqërisë civile në funksion dhe mbështetjen e promovimit të artit dhe kulturës, me theks në përfshirjen e grave, fëmijëve dhe të rinjve/rejave. Ai shërben si një busull strategjike që drejton vlerësimin e rezultateve aktuale kundrejt objektivave të planifikuara.

4. Intervistat dhe konsultimet me përfaqësuesit e bashkisë dhe anëtarët e komunitetit:

Angazhimi i drejtpërdrejtë me përfaqësuesit e bashkisë Dropull dhe anëtarët e komunitetit lokal ndihmoi për të njohur dhe kuptuar nga afër zbatimin në terren të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në kontekstin e nxitjes së artit, kulturës dhe mbështetjes së komunitetit. Këto ndërveprime ofrojnë njohuri cilësore për sfidat, sukseset dhe aspiratat që lidhen me angazhimin e shoqërisë civile.

5. Raportet dhe Dokumentacioni nga Organizatat e Shoqërisë Civile:

Raportet, dokumentet dhe komunikimet nga organizatat e shoqërisë civile aktive në fushën e artit, kulturës dhe mbështetjen e komunitetit shërbejnë si burime plotësuese informacioni. Këto materiale kontribuojnë në këndvështrime të vlefshme për ndërveprimin midis përgjigjshmërisë gjinore, buxhetimit dhe promovimit të nismave kulturore brenda Bashkisë Dropull.

Duke kombinuar këto burime të ndryshme të të dhënave, analiza është gati të ofrojë një kuptim të plotë të masës në të cilën buxhetimi i përgjigjshëm gjinor përputhet me fuqizimin e shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës, duke adresuar veçanërisht nevojat e grave, fëmijëve dhe të rinjve/ rejave në Bashkinë Dropull.

2. Analiza e të dhënave:

Metodologjia e analizës së të dhënave e përdorur në këtë raport kombinon ekzaminimin sasior me interpretimin cilësor, duke mundësuar një vlerësim gjithëpërfshirës të zbatimit të buxhetit të përgjigjshëm gjinor për fuqizimin e shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës, me fokus gjithëpërfshirjen për gratë, fëmijët dhe të rinjtë/rejat. Analiza e të dhënave u bazuar në metodat e mëposhtme:

1. Analiza sasiore:

Të dhënat buxhetore të Bashkisë Dropull për vitet 2022 dhe 2023 janë objekt i analizës sasiore. Kjo përfshinte shqyrtimin e alokimit të burimeve financiare për iniciativat e promovimit të artit dhe kulturës dhe përcaktimin e masës në të cilën konsideratat gjinore ishin integruar në këto alokime. Treguesit kryesorë, të tillë si alokimet buxhetore për programet që përfitojnë gratë, fëmijët dhe të rinjtë, u identifikuan dhe u vlerësuan kundrejt objektivave ose standardeve të paracaktuara.

2. Analiza cilësore:

Aspekti cilësor i analizës përfshinte një shqyrtim të plotë të përmbajtjes së Planit Social të Bashkisë Dropull për vitet 2021-2023. Kjo përfshinte identifikimin e objektivave specifike, strategjive dhe planeve të veprimit në lidhje me fuqizimin e shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës, së bashku me fokusin në përfshirjen gjinore. Gjuha e përdorur, qartësia e objektivave dhe prania e treguesve të ndjeshëm ndaj gjinisë u vlerësuan të gjitha për të vlerësuar thellësinë e integritit të përgjegjshëm gjinor.

3. Ndër-referencimi dhe shtrirja:

Të dhënat e buxhetit dhe përmbajtja e Planit Social u kryqëzuan për të identifikuar përputhjen ndërmjet alokimeve të planifikuara dhe zbatimit aktual. Kjo lehtësoi një kuptim gjithëpërfshirës se si alokimet buxhetore u shndërruan në iniciativa praktike. Përafrimi i strategjive të përgjigjshme ndaj gjinisë të përshkuara në Planin Social me alokimet financiare të treguara në buxhet siguroi njohuri për sinergjinë midis synimeve të politikave dhe angazhimeve financiare.

4. Kontekstualizimi dhe njohuritë:

Gjatë gjithë analizës, njohuritë e marra nga intervistat dhe konsultimet me përfaqësuesit e bashkisë dhe anëtarët e komunitetit u ndërthurën. Këto inpute cilësore kontekstualizuan vendimet buxhetore dhe synimet e politikave brenda realiteteve të kontekstit lokal. Kjo mundësoi një kuptim më të thellë të sfidave, sukseseve dhe mundësive për buxhetim të përgjigjshëm gjinor në fuqizimin e shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës.

Bashkëpunimi me administratën e Bashkisë Dropull ka qënë në fokus gjatë gjithë periudhës së përgatitjes së këtij raporti. Vështrimet dhe bashkëpunimi i tyre kanë qënë të domosdoshëm në grumbullimin e informacionit përkatës në lidhje me zbatimin e iniciativave kulturore gjithëpërfshirëse dhe buxhetimin e përgjigjshëm gjinor. Kontributet bashkëpunuese nga palët e interesuara të bashkisë, përfshirë Departamentin e Financës, na kanë dhënë një kuptim gjithëpërfshirës të hapave të bërë dhe sfidave të hasura në përpjekjet për integrimin e parimit të barazisë gjinore në ciklin buxhetor dhe fuqizimin gjithëpërfshirës social.

Duke ndërthurur të dhënat sasiore me njohuri cilësore dhe kontekstualizimin, procesi i analizës së të dhënave synoi të ndërtonte një narrativë gjithëpërfshirëse që hedh dritë mbi statusin aktual të buxhetimit të përgjigjshëm ndaj gjinisë dhe korrelacionin e tij me fuqizimin e shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës, duke përfshirë interesat e grave, fëmijëve dhe të rinjve/rejave në Bashkinë Dropull.

Kuadri ligjor dhe institucional

Analiza e fuqizimit të shoqërisë civile për promovimin e artit dhe kulturës, me fokus në përfshirjen e grave, fëmijëve dhe të rinjve, brenda Bashkisë Dropull, është e rrënjësor thellë në një kuadër të fortë ligjor dhe institucional. Në nivel kombëtar, përkushtimi i Shqipërisë për mbrojtjen e të drejtave të grave, fëmijëve, të rinjve dhe të rejave është vendosur brenda Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, mbështetur nga një sërë konventash dhe traktatesh ndërkombëtare. Këto korniza advokojnë kolektivisht për mosdiskriminimin, barazinë dhe mbrojtjen dhe avancimin e të drejtave të grave, fëmijëve, të rinjve/rejave, duke formuar themelin e përpjekjeve për të krijuar një mjedis gjithëpërfshirës dhe kulturalisht të gjallë.

Në nivel strategjik, buxhetimi i përgjigjshëm gjinor është pjesë e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2021- 2030, duke u vendosur në këtë mënyrë në strategjinë ombrellë të të gjithë kuadrit strategjik në Shqipëri. Në harmonizim me SKZHI, koncepti i buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në nivel vendor është përkthyer në objektiva specifike dhe masa si pjesë e Strategjisë Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021-2030. Konkretisht, Qëllimi strategjik IV i kësaj strategjie “Aplikimi i integritimit gjinor si mjet për arritjen e barazisë dhe drejtësisë gjinore në shoqëri parashikon një objektiv specifik të lidhur me zbatimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në nivel vendor:

Objektivi specifik IV 3: Mbështetja e Njësive të Vetëqeverisjes Vendore për njohjen dhe zbatimin e detyrimit ligjor për aplikimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor.

Për arritjen e objektivit të mësipërm, SKBGj 2021-2030 ka detajuar në planin e saj të veprimit masat konkrete për t’u zbatuar nga njësitë e qeverisjes vendore me qëllim që buxhetet e Njësive të Vetëqeverisjes Vendore të reflektojnë zbatimin korrekt të legjislacionit mbi aplikimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor.

Referuar kuadrit ligjor për aplikimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në nivel vendor, baza kryesore ligjore për hartimin e BPGJ është ligji nr.68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” i ndryshuar. Në nenin 2 “Qëllimi i ligjit” është përcaktuar se ligji ka për qëllim të sigurojë që në krijimin dhe shpërndarjen e burimeve financiare vendore të njësive të vetëqeverisjes vendore **përshejtohet dhe realizohet barazia gjinore**. Në përputhje me këtë parim, të gjitha programet buxhetore, aty ku është e mundur, duhet të përcaktojnë të paktën një objektiv me bazë gjinore të shoqëruar me tregues performance respektive në nivel objektiv dhe produkti.

Gjithashtu, në pikën 4 të nenit 36 “Programi Buxhetor Afatmesëm Vendor”, përcaktohet se PBA përfshin informacion për qëllimet e politikave të programeve, projektet e investimeve publike, produktet e programeve dhe kostot e tyre përkatëse. Sipas shkronjës c të kësaj pike **“të paktën një nga objektivat e politikave të programeve duhet të adresojë problematika të pabarazisë gjinore ose respektimin e plotë të barazisë gjinore duke identifikuar qartazi produktet dhe treguesit e tjerë të matshëm me bazë gjinore.”**¹

Në terma të hartimit të raporteve të monitorimit, nenin 54 i ligjit nr.68/2017 “Raportimi financiar”, parashikon në mënyrë specifike se treguesit financiarë që publikohen, përfshijnë por nuk kufizohen në raportin e shpenzimeve për politikën që mbështesin barazinë gjinore ndaj shpenzimeve të përgjithshme.

Bazuar në ligjin nr. **ligji nr.68/2017, Ministria përgjegjëse për çështjet e financave ka hartuar udhëzimin nr.23, datë 30.07.2018 “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor Afatmesëm të njësive të vetëqeverisjes vendore”**. Në pjesën e parë të udhëzimit “Të përgjithshme” përcaktohet si më poshtë:

“Qëllimet e politikës të programit, objektivat e politikës së programeve, produktet e programeve dhe kostot përkatëse, shoqëruar me treguesit e performancës. Të paktën një nga objektivat e politikave sipas programeve duhet të adresojë problematika të pabarazisë gjinore ose respektimin e plotë të barazisë gjinore, duke identifikuar qartazi produktet dhe treguesit e tjerë të matshëm me bazë gjinore”

Ky udhëzim përcakton edhe përgjegjësitë e Kryetarit të njësisë së vetëqeverisjes vendore lidhur me buxhetimin me bazë gjinore. Kështu, Kryetari i njësisë së vetëqeverisjes vendore në rolin e kryetarit të Grupit të Menaxhimit Strategjik (GMS), ka përgjegjësinë të drejtë, koordinonë GMS dhe të garantojë pjesëmarrjen e drejtuesit të çdo programi buxhetor, në seancat dëgjimore të buxhetit të organizuara me komunitetin. Gjithashtu, në këtë rol ai ka si përgjegjësi :

- Të japë udhëzime në lidhje me identifikimin e qëllimeve, objektive të politikës së programit për të gjithë drejtuesit e programeve, duke siguruar që për çdo program respektohet barazia gjinore ose promovimi i saj;
- Të kërkojë nga drejtuesit e programeve që të evidentojnë, mbledhin dhe administrojnë të dhëna sipas gjinisë në mënyrë që të planifikohen qëllimet dhe objektivat me bazë gjinore si dhe për të matur progresin në lidhje me to.

Në pikën 38 të udhëzimit, përcaktohet në mënyrë specifike, se Drejtuesit e Ekipit të Menaxhimit të Programit janë përgjegjës për:

f. Përcaktimin për programin buxhetor në përgjegjësinë e tyre të minimalisht një qëllimi të politikës që adreson respektimin e plotë të barazisë gjinore ose promovon barazinë gjinore në fushën/sectorin përkatës. Aty ku gjykohet e aplikueshme, të përcaktojnë objektiva konkrete me bazë gjinore të shoqëruara me tregues të përshtatshëm dhe të matshëm performance, ku do të synohet që të identifikohet një ose disa produkte me kostot përkatëse që do të kontribuojnë në realizimin e tyre;

Shtojca nr.4 e udhëzimit përmban një informacion të detajuar për buxhetimin gjinor në njësitë e vetëqeverisjes vendore duke parashikuar se në përputhje me parimin e barazisë gjinore të përcaktuar në ligjin Nr. 68, datë Nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, të gjitha programet buxhetore në

njësitë e qeverisjes vendore, aty ku është e mundur, duhet të përcaktojnë të paktën një objektivi me bazë gjinore të shoqëruar me tregues performance respektive në nivel objektivi dhe produkti. Gjithashtu, në këtë shtojcë parashikohet se “aty ku është e aplikueshme, programet buxhetore duhet të përcaktojnë apo reflektojnë qëllime të politikës në përputhje të plotë me:

- qëllimet strategjike të arritjes së barazisë gjinore të përcaktuara në SKZHI, strategjitë sektoriale vendore;
- planet e zhvillimit vendor;
- udhëzimet e Kryetarit të Njesisë së Vetëqeverisjes Vendore;
- udhëzimet e Këshillit të Njesisë së Vetëqeverisjes Vendore.

Për të siguruar adresimin e drejtë të pabarazive dhe diskriminimit, në kuadër të procesit të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor dhe përgatitjes së programit buxhetor afatmesëm, njësia e vetëqeverisjes vendore, rekomandohet të ndjekë hapat e mëposhtëm:

1. Analiza e situatës në një sektor të caktuar, i burrave, grave, djemve dhe vajzave;
2. Vlerësimi i nivelit të përgjigjshmërisë (gjinore) së legjislacionit, politikave dhe programeve;
3. Vlerësimi i shpërndarjes së buxheteve ;
4. Monitorimi i shpenzimeve dhe shërbimeve;
5. Vlerësimi i rezultateve (impaktit).

Në kuadër të përgatitjes së raporteve të monitorimit, **Udhëzimi nr.22 datë 30.07.2022 “Për procedurat standarde të monitorimit të buxhetit të njësive të vetëqeverisjes vendore”** parashikon në shtojcën 2 “Përmbajtja e raportit të monitorimit” se relacioni shpjegues për çdo format duhet të përfshijë ecurinë e realizimit të qëllimeve, dhe objektivat të politikës që trajtojnë çështjen e barazisë gjinore nëpërmjet treguesve të performancës.

Bazuar në detyrimet e sipërcituara vlen të nënvizojmë se hartimi i buxheteve të përgjigjshme gjinore nuk është vetëm i lidhur me vullnetin e Bashkisë Dropull, por gjithashtu një detyrim ligjor që duhet të merret parasysh në çdo fazë gjatë hartimit të programeve buxhetore.

Bazuar në këto parashikime strategjike dhe ligjore, Bashkia Dropull është e gatshme të kryesojë masa proaktive që synojnë adresimin e nevojave dhe të drejtave të popullsisë së saj, me theks të veçantë në nxitjen e një mjedisi ku lulëzojnë arti dhe kultura, duke përfutur të gjithë anëtarët e shoqërisë. Përkushtimi i bashkisë ndaj buxhetimit të përgjigjshëm gjinor dhe përfshirjes sociale ilustron veçanërisht nga Plani i saj Social Lokal, ku objektivat dhe aktivitetet strategjike janë përkrahur për të ngritur cilësinë e jetës, veçanërisht për gratë, fëmijët dhe të rinjtë/rejat brenda komunitetit. Megjithatë, ndërkohë që angazhimi i Bashkisë dhe kuadri ligjor mbështetës nënvizojnë detyrimin për të integruar perspektivën gjinore në buxhet përmes planifikimit të masave dhe aktiviteteve të ndjeshme gjinore, pengesa të caktuara mund të pengojnë realizimin e plotë të iniciativave kulturore gjithëpërfshirëse dhe buxhetimin e përgjigjshëm gjinor për fuqizimin e grave, fëmijëve dhe të rinjve/rejave. Nëpërmjet shqyrtimit të politikave, ligjeve dhe përvojave të aktorëve të ndryshëm, ky raport do të hedhë dritë mbi praktikatat pozitive dhe fushat që kërkojnë vëmendje të mëtejshme në ndjekjen e promovimit kulturor gjithëpërfshirës dhe fuqizimit të shoqërisë civile brenda Bashkisë Dropull.

Kufizimet

Ndërkohë që është bërë çdo përpjekje për të kryer një analizë gjithëpërfshirëse të fuqizimit të shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës, me fokus gratë, fëmijët dhe të rinjtë, brenda Bashkisë Dropull, disa kufizime kanë ndikuar në shtrirjen dhe thellësinë e këtij raporti.

1. Disponueshmëria dhe cilësia e të dhënave:

Analiza mbështetet shumë në disponueshmërinë dhe saktësinë e të dhënave nga burime të ndryshme, duke përfshirë dokumentet buxhetore të Bashkisë dhe Planin Social Vendor. Ndryshueshmëria në cilësinë dhe konsistencën e të dhënave mund të ndikojë në saktësinë e gjetjeve tona dhe të kufizojë shtrirjen e përfundimeve tona.

2. Kufizimet kohore:

Duke pasur parasysh kornizën kohore të kufizuar të caktuar për këtë analizë, mund të ketë raste kur diapazoni i plotë i dinamikave që ndikojnë në fuqizimin e shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës nuk mund të kapet në mënyrë adekuate. Ky kufizim mund të ndikojë në gjithëpërfshirjen e rekomandimeve tona.

3. Faktorët e jashtëm:

Faktorët e jashtëm si ndryshimet shoqërore, ndryshimet ekonomike dhe ngjarjet e papritura mund të mos jenë marrë plotësisht parasysh në analizën tonë. Këta faktorë mund të kenë implikime të rëndësishme për zbatimin e iniciativave për fuqizimin e artit dhe kulturës.

4. Fusha e Angazhimit të Komunitetit:

Ndërkohë që u bënë përpjekje për t'u angazhuar me komunitetin e Dropullit, kufizimet për sa i përket thellësisë dhe gjerësisë së angazhimit mund të kenë ndikuar në kuptimin e dinamikës së plotë të fuqizimit të shoqërisë civile brenda kontekstit të artit dhe kulturës.

5. Aspekti cilësor:

Aspektet cilësore të ndikimit të fuqizimit të shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës mund të mos jenë plotësisht të matshme, duke rezultuar potencialisht në kufizime në analizën e efekteve tërësore të këtyre nismave.

Pavarësisht këtyre kufizimeve, ky raport synon të ofrojë njohuri të vlefshme mbi statusin aktual të iniciativave dhe programeve të fuqizimit të shoqërisë civile në kuadër të promovimit të artit dhe kulturës, me fokus gratë, fëmijët dhe të rinjtë, në Bashkinë Dropull.

Analiza dhe gjetjet e saj

1. Analiza e të dhënave zyrtare të vëna në dispozicion nga bashkia:

Kjo pjesë e raportit ka si qëllim analizën e të dhënave zyrtare të nxjerra nga dokumentet buxhetore të Bashkisë Dropull për vitet 2022 dhe 2023 si dhe nga Plani Social Vendor për vitet 2021-2023. Këto dokumente shërbejnë si burime jetike informacioni që hedhin dritë mbi ndarjet buxhetore të Bashkisë dhe prioritetet për fuqizimin e shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës, veçanërisht për përfshirjen e grave, fëmijëve dhe të rinjve.

Ndarja e buxhetit për iniciativat e artit dhe kulturës:

Analiza e dokumenteve buxhetore nxjerr në pah një ndarje të fondeve të akorduara për programet e promovimit të artit dhe kulturës në Bashkinë Dropull. Ajo evidenton shkallën në të cilën burimet financiare janë ndarë për të mbështetur iniciativat që synojnë fuqizimin e shoqërisë civile, veçanërisht grave, fëmijëve dhe të rinjve/rejave, në fushën e artit dhe kulturës.

Bashkia Dropull ofron gjithsej 15 programe. Nga këto programe, mbulimi i shpenzimeve në fushën e shërbimeve sociale dhe kulturore për gratë dhe vajzat mund të ofrohet si pjesë e dy programeve buxhetore të listuara më poshtë:

- Programi “Shërbime Kulturore”
- Programi “Shërbime të kujdesit Social”

Referuar raportit mbi “Treguesit e Realizimit të Buxhetit për vitin 2022” shpenzimeve buxhetore faktike për vitin 2022 për Bashkinë Dropull kanë qënë në vlerën 239.041.630 lekë.²

Nga këto fonde ndarja e shpenzimeve të planifikuara sipas programeve të listuara më sipër paraqitet në tabelën e mëposhtme:

Emërtimi i Programit	Buxheti i planifikuar për vitin 2022	Buxheti i realizuar për vitin 2022	% plan/ fakt vjetor	% e buxhetit të planifikuar/ buxheti total të Bashkisë 2022
Programi “Shërbime Kulturore”	12.508,9	11.400,0	91,1%	0.02%
Programi “Shërbime të Kujdesit Social”	44.173,0	42.077,0	95.2%	0.09%
Buxheti total i Bashkisë	522.848,9	483.747,0	92.5%	

² Bashkia Dropull, Këshilli Bashkiak, Vendim nr.6 datë 28.02.2023 “Për miratimin e raportit të monitorimit dhe realizimit të buxhetit të bashkisë Dropull për vitin 2022”.

Referuar produkteve buxhetore të planifikuara brenda këtyre programeve, evidentohet se si pjesë e programit “ Shërbime Kulturore” Bashkia Dropull pa parashikuar realizimin e produktit “Aktivitete Kulturore”, për të cilin bazuar në raportin e realizimit të shpenzimeve për vitin 2022 nënvizohet se është realizuar 4 herë më shumë se viti 2021.

Po kështu vlen të theksojmë se, si pjesë e objektivave të programit “Shërbime kulturore” është realizimi i aktiviteteve kulturore gjithëpërfshirëse bazuar në të cilin gjatë 2022 Bashkia Dropull ka realizuar një sërë aktiviteteve kulturore dhe artistike me fokus gratë dhe vajzat. Po kështu, si pjesë e iniciativave të ndjeshme gjinore brenda këtyre programeve vlen të përmendim iniciativat e ndërmarra nga Bashkia referuar:

- investimeve në rivitalizimin e jetës sociale
- Ngritja e një qendre sociale për aktivitete të kulturës dhe trashëgimisë kulturore historike
- Projekti “Polifonia”

Prioritetet e Planit Social Lokal: Plani Social Lokal për vitet 2021-2023 përshkruan prioritetet strategjike të Bashkisë për zhvillimin social. Në këtë kuadër, analiza vlerëson shkallën në të cilën aktivitetet ndërgjegjësuëse dhe kulturore me fokus gratë, fëmijët, të rinjë/rejat janë përfshirë si pjesë e objektivave më të gjera të Bashkisë.

Në analizë të Planit Social Vendor, evidentohet se **FUSHA 3: SHËRBIMET SOCIALE NË BASHKINË E DROPULLIT** parashikon si pjesë të qëllimeve të politikave “**Ngritjen dhe përmirësimin e shërbimeve sociale në territorin e Bashkisë së Dropullit.**” Për arritjen e këtij qëllimi, Bashkia Dropull ka përcaktuar si objektiv specifik ofrimin e shërbimeve lehtësuëse dhe mbështetëse për gratë kryefamiljare në nevojë dhe viktimat e dhunës në familje.

Bazuar në fokusin e raportit, brenda kësaj fushe janë parashikuar edhe realizimi i disa aktiviteteve sensibilizuese dhe kulturore me fokus gratë e dhunuara, gratë kryefamiljare, fëmijët dhe të rinjtë/rejat. Konkretisht, në Planin Social parashikohet kryerja e aktiviteteve sensibilizuese, këshillimi, në shkollë, ndërmarrje publike e private, kundër dhunës në familje si edhe planifikimi i programeve edukuese dhe ndërgjegjësuëse për dhunën në familje dhe barazinë gjinore brenda juridiksionit të bashkisë.

- **Buxheti 2023** merr në konsideratë çështje të ngritura nga gratë dhe të rinjtë, si dhe reflekton perspektivën gjinore në tërësinë e saj.

Strategjikisht në 2023 buxheti ka në fokus realizimin e disa projekteve dhe iniciativave kulturore dhe artistike me fokus gratë dhe të rinjtë si:

- Krijimi i një qendra sociale për gratë dhe të rinjtë sipjesë projektit të Bashkimit Evropian “SOCIAL-E: “Social enterprise accelerator and incubator for women and youth of the greek minority”
- Realizimi i projekteve dhe iniciativave kulturore dhe për turizimin si pjesë e programi “Shërbimet kulturore”
- Krijimi i një ekspozite dhe tregu online për produktet vendore nga gratë dhe grupet të tjera në nevojë dhe të rinjve. Krijimi dhe themelimi i organizatës së shoqërisë civile “Shoqata kulturore “Dropull” e cila do të ketë në fokus të veprimtarisë së saj realizimin e aktiviteteve kulturore dhe artistike edhe për gratë dhe vajzat, të rinjtë dhe të rejat pjesë e komunitetit. :

Transferata e pakushtëzuar e përgjithshme për vitin 2023 është në masën 106% krahasuar me vitin 2022, ndërsa për vitin 2024 ka një rritje prej 6.7%.

Transferta e përgjithshme e pakushtëzuar 2023

Bashkia Dropull			
Transferta e pakushtëzuar e përgjithshme 2023		95,653	
Transferta e pakushtëzuara sektoriale	Konviktet e arsimit parauniversitar	0	
	Arsimi parashkollor	Ndarë me formulë për personelin mësimor	2,919
		Për stafin mbështetës	524
	Arsimi parauniversitar	1,232	
	Mbrojtja nga zjarri	14,570	
	Mbrojtja sociale	0	
	Administrimi i pyjeve	4,827	
	Rrugët	5,592	
	Ujitja dhe Kullimi	6,744	
	Klubet Shumësportëshe Partizani dhe "Studenti"	0	
	Menazhimi i mbetjeve urbane	14,400	
	Totali	146,460	

Megjithatë, ajo që vihet re është që nuk ka një rritje të kësaj transferte për programet e shërbimeve kulturore dhe kujdesit social.

2. Treguesit e performancës të ndara sipas gjinisë

Në buxhetin vjetor të Bashkisë Dropull janë të parashikuar edhe treguesit kyç të performancës për secilin prej dy programeve buxhetore të analizuar për efekt të këtij raporti. Megjithatë, ajo që evidentohet si problematike është mungesa e disagregimit të këtyre treguesve sipas gjinisë. Përshembull, në programin "Kujdesi social" parashikohet si tregues "numri i familjeve të trajtuar me fonde nga Bashkia" duke mos e evidentuar dot në këtë mënyrë sa prej këtyre familjeve janë me gra kryefamiljare. Ndërkohë, referuar programit tjetër të analizuar "shërbime kulturore" nuk evidentohen në buxhet tregues performance të lidhur me të. Me qëllim realizimin në fund të vitit buxhetor të të dhënave të ndara sipas gjinisë që do të shërbejnë si burim analize për planifikimin e vitit të ardhshëm buxhetor është e nevojshme marrja e masave për përfshirjen e treguesve të ndarë sipas gjinisë në programet buxhetore të Bashkisë Dropull.

3. Analiza e të dhënave të marra në terren ose nga burime të tjera informacioni:

Ky seksion fokusohet në të dhënat e mbledhura përmes punës në terren, intervistave dhe burimeve plotësuese përtej dokumenteve zyrtare buxhetore. Ai përfshin një kuptim më të thellë të zbatimit të iniciativave që lidhen me fuqizimin e shoqërisë civile në art dhe kulturë, me një objektiv specifik për gratë, fëmijët dhe të rinjtë.

Nëpërmjet intervistave dhe ndërveprimeve me artistë vendas, drejtues të komunitetit dhe organizata të shoqërisë civile, u evidentuan iniciativat e ndryshme që janë duke u ndërmarrë nga ana e Bashkisë Dropull në bashkëpunim me grupe të ndryshme interesinë drejtim të promovimit të artit dhe kulturës.

Gjithashtu, në konsultimet e zhvilluara **“Merr pjesë, Shprehu, Vendos”** u ngritën si shqetësuese disa çështje të drejtpërdrejta të ngritura nga gratë dhe të rinjtë brenda fushës së artit dhe kulturës, disa prej tyre janë adresuar në plan buxhetin 2023. Konkretisht, si pjesë e çështjeve të ngritura janë adresuar përmes buxhetit 2023 mund të përmendim:

Çështje të ngritura brenda fokusit të raportit përfshijnë:

- a) **Ngritjen dhe funksionimin e qendrës sociale**
- b) **Krijimi i programeve “pas shkolle” për edukimin dhe kryerjen e aktiviteteve për fëmijët**

Rekomandime

Bazuar në analizën e të dhënave dhe gjetjeve të disponueshme, ne paraqesim një sërë rekomandimesh për të rritur fuqizimin e shoqërisë civile në funksion/mbështetje të promovimit të artit dhe kulturës, me një theks të fortë në përfshirjen e grave, fëmijëve, dhe të rinjtë brenda Bashkisë Dropull. Këto rekomandime synojnë të adresojnë sfidat ekzistuese dhe të ndërtojnë mundësitë e identifikuar gjatë procesit të kërkimit.

Rekomandime të Përgjithshme:

1. Bashkia duhet të konsiderojë rritjen e alokimeve buxhetore për promovimin e artit dhe kulturës, veçanërisht iniciativat që synojnë fuqizimin e grave, fëmijëve dhe të rinjve. Një angazhim i konsiderueshëm financiar do të sigurojë burimet e nevojshme për programet që përfshijnë integrimin e perspektivës gjinore..
2. Zhvillimi dhe zbatimi i iniciativave të artit dhe kulturës që janë të përshtatura për nevojat, interesat dhe aspiratat specifike të grave, fëmijëve dhe të rinjve. Këto programe duhet të ofrojnë platforma për angazhim aktiv dhe shprehje kreative brenda komunitetit.
3. Me interes duhet të shihet planifikimi buxhetor i nevojshëm për organizimin e punëtorive, sesioneve trajnuese dhe programeve të zhvillimit të aftësive për të pajisur gratë, fëmijët dhe të rinjtë me mjetet e nevojshme për të marrë pjesë aktive në aktivitete artistike dhe kulturore. Forcimi i aftësive të tyre mund të çojë në rritjen e angazhimit dhe integritit më të mirë brenda skenës së arteve lokale.
4. Bashkia Dropull duhet të forcojë partneritin me artistë vendas, organizata kulturore dhe grupe të shoqërisë civile për të krijuar një mjedis bashkëpunimi për promovimin e artit dhe kulturës. Përpjekjet kolektive mund të përforcojnë ndikimin e iniciativave dhe të inkurajojnë ndjenjën e pronësisë së komunitetit.

5. Të inkurajohet përfshirja aktive e grave, fëmijëve dhe të rinjve në planifikimin, vendimmarrjen dhe zbatimin e programeve të artit dhe kulturës. Perspektivat dhe idetë e tyre duhet të formësojnë drejtimin e nismave, duke siguruar përfshirje dhe rëndësi.
6. *Është e rëndësishme marrja e masave për ngritjen e mekanizmave të qartë të monitorimit dhe vlerësimit për të gjurmuar progresin dhe ndikimin e nismave të artit dhe kulturës në promovimin dhe marrjen parasysh të nevojave të grave, fëmijëve, të rinjve/rejave.*
7. Rekomandohet ndërmarrja nga ana e bashkisë e fushatave ndërgjegjësuese për të theksuar rëndësinë e artit dhe kulturës në zhvillimin dhe fuqizimin e komunitetit. Këto fushata duhet të synojnë veçanërisht gratë, fëmijët dhe të rinjtë, duke inkurajuar pjesëmarrjen e tyre aktive.
8. Bashkia mund të marrë në konsideratë realizimin e aktiviteteve që dokumentojnë histori suksesi që rezultojnë nga iniciativat e artit dhe kulturës që përfshijnë gra, fëmijë dhe të rinj. Ndarja e këtyre historive brenda komunitetit mund të frymëzojë angazhim të mëtejshëm dhe të shfaqë përfitimet e prekshme të pjesëmarrjes.

Rekomandime specifike në kuadër të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor:

1. Bashkia Dropull duhet të marrë masa për të planifikuar në programet buxhetore të ardhshme objektiva specifike të ndjeshme gjinore brenda programeve “Shërbime Kulturore” dhe “Kujdesi Social”.
2. Bashkia Dropull duhet të mbledhë dhe analizojë të dhëna të disagreguara sipas seksit lidhur me përfituesit nga çdo produkt i realizuar për arritjen e objektivave të programeve buxhetore në fushën e artit dhe kulturës.
3. Bashkia Dropull duhet të përfshijë në raportin e Treguesve të Buxhetit Vjetor, tregues gjinore dhe të hartojë raportin e monitorimit në lidhje me realizimin e treguesve gjinore dhe sipas udhëzimit të MFE.
4. Bashkia Dropull duhet të marrë masa për realizimin e plotë të projekteve që ndikojnë në fuqizimin ekonomik të grave dhe vajzave në nevojë përmes promovimit të artit dhe kulturës.
5. Bashkia Dropull të hartojë tregues të veçantë lidhur me numrin e grave dhe vajzave përfituese nga programi “shërbime kulturore” dhe “kujdesi Social”.
6. Bashkia Dropull nevojitet të marrë masa për të rritur peshën që zenë në buxhetin vjetor programet e fokusuara në fushën e shërbimeve sociale me fokus të veçantë në fuqizimin e shoqërisë civile në promovimin e artit dhe kulturës, duke synuar gratë, fëmijët dhe të rinjtë.

Me zbatimin e këtyre rekomandimeve, Bashkia Dropull mund të forcojë fuqizimin e shoqërisë civile në fushën e artit dhe kulturës, duke bërë hapa të rëndësishëm drejt gjithëpërfshirjes, barazisë gjinore dhe buxhetimit të përgjigjshëm gjinor.

Të dhënat e nevojshme të përdorura për kryerjen e raportit të monitorimit të zbatimit të buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në Bashkinë Dropull

1. Kuadri ligjor dhe institucional:

- Analiza e kuadrit ligjor dhe institucional për zbatimin e buxhetimit të përgjigjshëm gjinor në Bashkinë Dropull përfshiu disa aspekte kyçe:
- Analiza e ligjit nr.68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore” i ndryshuar, i cili përshkruan përgjegjësitë efinanciare të autoriteteve vendore dhe detyrimin e tyre për integrimin e perspektivës gjinore në buxhet me fokus hartimin e buxheteve të përgjigjshme gjinore.
- Analiza e udhëzimit të Ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr.23, datë 30.07.2018 “Për procedurat standarde të përgatitjes së programit buxhetor Afatmesëm të njëjësive të vetëqeverisjes vendore.
- Analiza e masave të parashikuara në Strategjinë Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021-2030 në terma të përfshirjes së BPGJ në Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore.
- Analiza dokumentave strategjike vendore, me fokus Planin Social Vendor 2021-2023 dhe planeve të tjera përkatëse të veprimit apo marrëveshjeve që synojnë adresimin e pabarazive gjinore dhe promovimin e përfshirjes sociale.

2. Statistikat zyrtare të ndara sipas gjinisë dhe të dhëna të tjera për sektorin/fushën e interesit:

Vlerësimi dhe analiza estatistikave gjinore në programin e “shërbimeve kulturore” do të luajë një rol vendimtar në kuptimin e shpërndarjes së burimeve dhe shërbimeve në kategori të ndryshme gjinore brenda këtij programi. Megjithatë, siç e evidentuam edhe më sipër, mungonin në nivel bashkie të dhëna dhe statistika gjinore për këtë program buxhetor dhe aktivitete të tjera në fushën e artit dhe kulturës

3. Buxheti i Bashkisë Dropull për periudhën në analizë:

- Vlerësimi i buxhetit të bashkisë për periudhën e caktuar përfshinte një vlerësim të plotë të dokumenteve të ndryshme financiare, duke përfshirë:
- Analiza e “Buxhetit 2022”, i cili prezantoi një pasqyrë të ndarjeve financiare brenda buxhetit të Bashkisë Dropull.
- Shqyrtimi i Programit Buxhetor Afatmesëm (PBA) që shtrihet nga viti 2023 deri në vitin 2025, duke hedhur dritë mbi planifikimin financiar dhe ndarjen e fondeve për projekte dhe programe në harkun kohor trevjeçar.
- Analiza e raportit të monitorimit dhe realizimit të buxhetit për vitin 2022.
- Analiza e dokumentit të buxhetit të bashkisë Dropull për vitin 2023.

